

УДК 338.482.224

DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/2-87-7>

Слава С. С.

Чиняк В. В.

Ужгородський національний університет

ФУНКЦІОНУВАННЯ ГОТЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

У статті досліджено особливості функціонування та пристосування готельних підприємств Закарпатської області до умов пандемії. Здійснено літературний огляд та узагальнено основні теоретичні здобутки. Розподіл туристичних потоків у Закарпатській області протягом 2000–2019 рр. (у докоронавірусний період) дав змогу визначити основні тенденції, які тоді домінували у сфері гостинності. На базі опитування, розробленого і проведеного авторами, сформовано часткові результати окремих аспектів наукового дослідження: розглянуто та проаналізовано фактори пристосування, які запроваджувалися на підприємствах, створено шкалу ефективності факторів пристосування; продемонстровано відсоткове співвідношення дієвості заходів щодо запобігання розповсюдженню коронавірусу; візуалізовано прогнозовані періоди відновлення діяльності малих готельних підприємств до докризового рівня.

Ключові слова: сектор гостинності, малі готельні підприємства, пандемія, фактори пристосування, період відновлення, захисні заходи, Закарпатська область.

Постановка проблеми. У 2020 р. одним із головних чинників впливу на економічні процеси було розповсюдження пандемії COVID-19 [1], і це стало одним із найбільших випробувань, з яким зіткнувся світ із часів Другої світової війни [2]. Хвороба з'явилася в Азії наприкінці 2019 р., звідки вірус поширився на кожен континент, і в травні 2021 р. в усьому світі вже підтверджено понад 3 млн смертей [3].

Український туризм не отримав відповідного системного реагування з боку уряду у вигляді впровадження можливих заходів на підтримку туристичної галузі, особливий дисонанс відчувається за порівняння підтримки сусідніх країн і країн – членів ЄС. Недостатність такої підтримки ще більше ускладнює положення малого та середнього бізнесу (МСБ), який працює у сфері гостинності, туризму та відпочинку [2]. Особливо це проявилось у регіонах, у яких туризм є одним з основних пріоритетних напрямів діяльності, наприклад у Закарпатській області. Інформація про реагування малих готельних підприємств на пандемію може поглибити розуміння секторних пристосувань до нових складних і несприятливих умов функціонування, що й було предметом даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За останні роки значно зросла кількість наукових публікацій, які стосуються кризових явищ, що були спричинені епідеміями чи пандеміями. Розповсюдження коронавірусної інфекції COVID-19 сприяло тому, що в різногалузевих дослідженнях інкорпоровано питання пандемії, оскільки її наслідки (економічні, соціальні, психологічні тощо) є суттєвими і будуть відчутними ще невизначений період часу.

Зокрема, у дослідженнях висвітлюють вплив пандемії на функціонування ринку праці України [4]; зміни через пандемію пла-

тоспроможності населення України [7]; проблеми готельної галузі, які виникли в процесі поширення світової пандемії [8], а також реакцію та пристосування систем освіти різних країн до наслідків локдауну [5] і навіть національну безпеку України через призму нових умов, спричинених розповсюдженням інфекції SARS-CoV-2 [6].

Із праць іноземних авторів, уже опублікованих у цьому напрямі, можна почерпнути інформацію про низку ефективних пристосувань та заходів, які можна екстраполювати на явища, спричинені глобальною пандемією й у нашій країні. Їх велика частина стосується стану і поточного функціонування туризму чи у цілому галузі гостинності під час пандемії [10–12] та бізнесових інновацій, застосовуваних ними під час кризи [9].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. У відповідь на пандемію COVID-19 відбулися суттєві зміни у життєдіяльності багатьох держав світу, у тому числі і в Україні. Так, було запроваджено надзвичайний стан у країнах у цілому або в окремих регіонах чи сферах; майже у всіх країнах запроваджено санітарно-епідеміологічні заходи (карантинні зони, перевірка температури, скасування масових заходів, закриття навчальних та культурно-розважальних закладів); встановлено обмеження виїзду/в'їзду до країн та пересування всередині країн; посилено роль державного управління в надзвичайних умовах; встановлено обмеження трудової діяльності; уведено нові дистанційні форми праці та освіти [1].

Малі готельні підприємства Закарпатської області становлять значну частину сегменту гостинності регіону – саме вони приймають велику частину гостей/відвідувачів/туристів. Діяльність більшості з них є диверсифікованою, маломасштабною та певним чином відокремленою, саме ці чинники пом'якшили

вплив жорстких карантинних обмежень, які були запроваджені в різні періоди часу протягом 2020–2021 рр. Усі підприємства запроваджували відповідні заходи та пристосовувалися для того, щоб мінімізувати економічні та соціальні наслідки пандемії. Очевидно, що їх ефективність раніше не досліджувалася, оскільки в допандемічний період вони просто не застосовувалися.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є виявлення результативності та ефективності запровадження малих готельних підприємств Закарпатської області до умов функціонування у період пандемії та формування початкових висновків щодо можливостей відновлення бізнесової діяльності.

Виклад основного матеріалу. Закарпатська область – єдина область України, яка межує з чотирма державами (Польща, Словаччина, Угорщина, Румунія), її географічне положення формує надзвичайно комфортні умови для розвитку та функціонування туристичного сектору, цьому сприяє також наявність природних, історико-культурних ресурсів, на основі яких формується вся інфраструктура гостинності регіону.

Аналіз туристичних потоків Закарпатської області (рис. 1) дає змогу зробити висновки, що їх динаміка є нестабільною, спостерігаються й яскраво виражені максимуми-піки (2000, 2003, 2008 рр.) та спади (2001, 2004, 2011 рр.), а також періоди тривалої низької активності (2014–2017 рр.); найбільш яскраво ці тенденції виражені для внутрішніх потоків. Спади пояснюються періодами економіч-

ної нестабільності в державі; зниження кількості туристів в 2014–2015 рр. пов'язане з військовими конфліктами на Сході України та в Криму.

Найнесприятливіша ситуація виникла з туристами-іноземцями, кількість яких з 2010 р. значно знизилася і до 2019 р. так і не відновилися.

Що ж стосується 2020 р., то найбільшим чинником впливу на абсолютно всі сфери людської діяльності стала пандемія COVID-19. Туризм та сфера гостинності виявилися чи не найбільш уразливими в ситуації, коли закрилися майже 100% усіх світових дестинацій. Скасування транспортного сполучення наклало значний відбиток на сектор гостинності як у світі, так і в Україні.

Закарпатська область теж застосовувала/продовжує застосовувати протівірусні обмеження, і це допомогло частково уникнути наслідків кризи та дало змогу частині бізнесу функціонувати хоча б у прийнятному режимі.

Здійснене опитування засвідчило, що для переважної більшості (95%) готельних підприємств вплив пандемії був значний, і не виявлено підприємств, бізнес яких не постраждав від пандемії [16].

Абсолютна більшість респондентів переконана в тому, що пандемія не просто змінила графіки роботи чи змусила запровадити певні заходи щодо гігієнічного індивідуального захисту гостей та власних співробітників, а й була причиною серйозної економічної і соціальної кризи, яка змінила сьогодення та ринки регіону майже повністю. Для того щоб

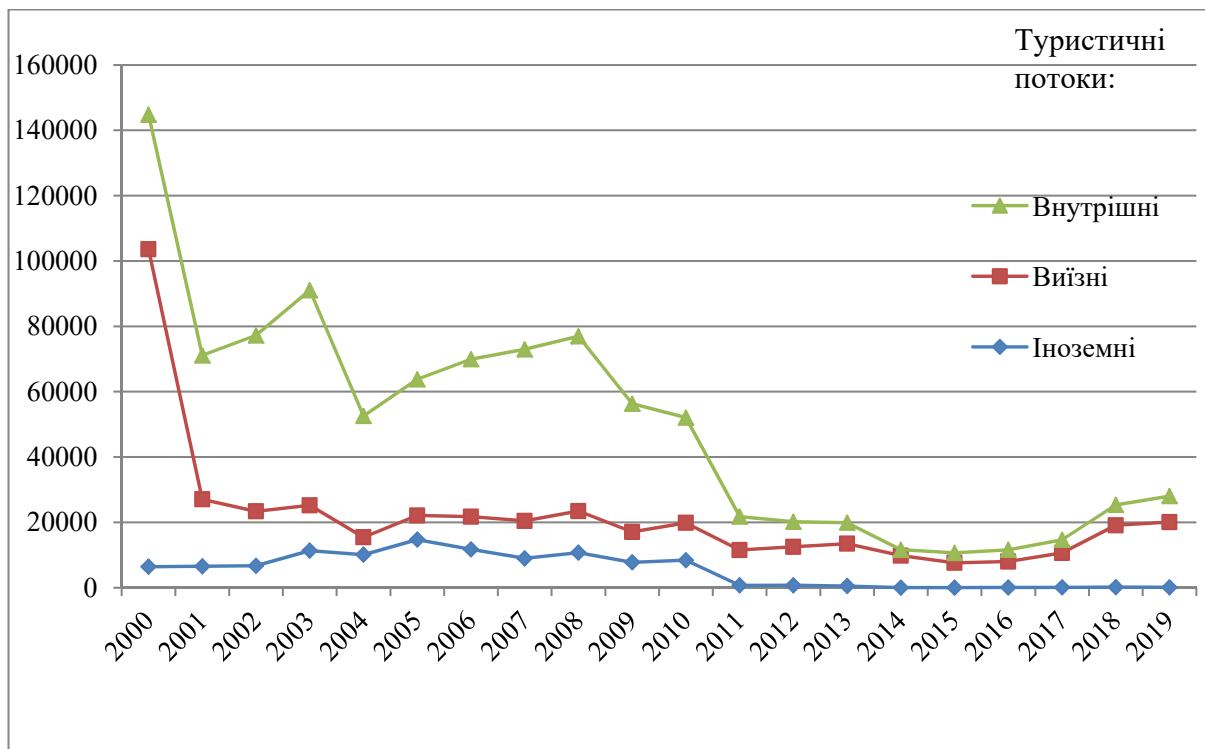

Рис. 1. Динаміка туристичних потоків у Закарпатській області, 2000–2019 рр.

Джерело: розроблено авторами на основі [13]

продовжувати своє функціонування, підприємства були змушені запроваджувати низку заходів чи пристосувань, які б дали змогу захистити бізнес та мінімізувати збитки.

Для цілей дослідження була розроблена шкала переведення оцінки респондентів у загальну універсальну шкалу ефективності пристосування/заходу/фактору, на основі якої були здійснені обчислення середньої ефективності зазначеного фактору (табл. 1).

Математичні обчислення та розрахунки для побудови діаграми були проведені за допомогою формули 1, де *СЕФП* – середня ефективність фактору пристосування.

Із найвизначніших та найпопулярніших заходів, які застосовуються під час кризи, були виділені 10 основних (зміна туристичного продукту, переорієнтування послуг туризму, запровадження туристичних маршрутів нового типу, дотримання противірусних заходів та рекомендацій, електронні засоби бронювання та реєстрації, зміна виду транспорту, зміна постачальників, зміна діяльності у цілому, організація онлайн-турів, екскурсій та ін.), і саме серед них було проведено ранжування за ефективністю.

Найефективнішим методом боротьби з проявами та наслідками пандемії (рис. 2) очікувано виявилось дотримання противірусних заходів та рекомендацій, які були надані ВООЗ [14] та провідними лікарняними установами [15], його цифровий еквівалент за 10-бальною шкалою становить 9,2, що відповідає оцінці «дуже висока ефективність».

Зміна туристичного продукту, переорієнтування послуг туризму та зміна виду транспорту знаходяться приблизно на однаковому рівні ефективності – високому. Характерно, що найвищу оцінку цій групі факторів надали готельні підприємства, які знаходяться на значній відстані від районних центрів та головних автомагістралей: заміна транспортних засобів уможливила відвідування від-

починкових комплексів значною кількістю відвідувачів протягом літнього та зимового «високих» сезонів.

Зміна постачальників також мала місце в діяльності малих підприємств, переважно це була часткова заміна бізнесових партнерів або просто зменшення обсягів закупівель порівняно з докризовими періодами. Цей фактор отримав «добру» оцінку ефективності, адже він дає змогу відчутно регулювати витрати.

Організація онлайн-турів, екскурсій, електронні засоби бронювання та реєстрації, розроблення туристичних маршрутів нового типу – це ті засоби, які використовувалися підприємствами Закарпатської області, проте відчутного позитивного ефекту не принесли, більшість респондентів оцінила їх ефективність як «низьку». Зазначено, що сервіси онлайн-бронювання використовувалися і до пандемії, а в період 2020–2021 рр. набули ширшого застосування. Найменш ефективними виявилася повна зміна діяльності (коефіцієнт 1,8) та інші заходи (2,55), які практично не знайшли впровадження в діяльності готелів.

Усі без винятку підприємства використовували рекомендовані та обов'язкові заходи щодо запобігання розповсюдженню COVID-19, такі як соціальне дистанціювання, масковий режим, вологе прибирання тощо. Діаграма співвідношення ефективності цих заходів (рис. 3) засвідчила, що, незважаючи на неоднозначну реакцію суспільства, на думку респондентів, найбільш ефективними методами боротьби з розповсюдженням пандемії SARS-CoV-2 є запровадження маскового режиму та масове використання антисептиків та дезінфекторів.

Індивідуальні засоби захисту персоналу виявилися надзвичайно доречними і дали змогу створювати відповідну психологічну атмосферу безпеки дозвілля та відпочинку. Дотримання соціальної дистанції також

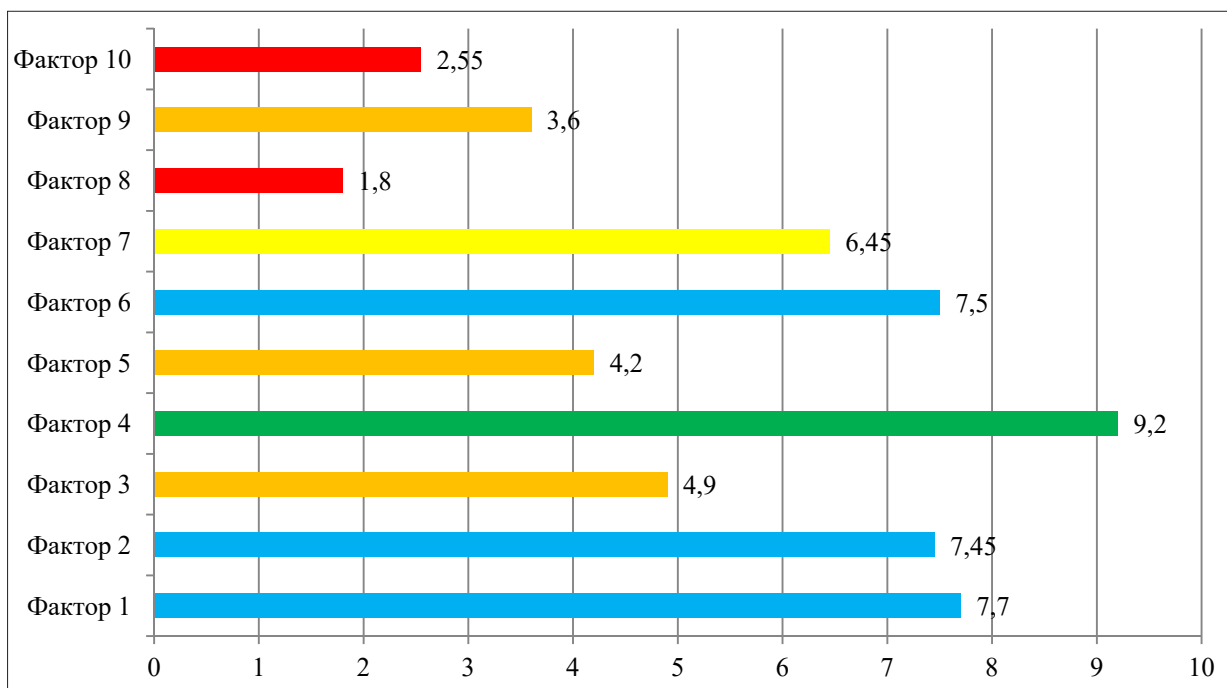
$$CEFP = \frac{\text{Оцінка Підприємства}_1 + \text{Оцінка підприємства}_2 + \dots + \text{Оцінка підприємства}_N}{\text{Кількість підприємств}} \quad (1)$$

Таблиця 1

Переведення 10-бальної шкали в загальну оцінку ефективності фактора

Оцінка за 10-бальною шкалою	Бал ефективності фактора	Оцінка ефективності пристосування	Колір відповідності на діаграмі
1	10	Дуже висока	Зелений
2	9		
3	8	Висока	Блакитний
4	7		
5	6	Добра	Жовтий
6	5		
7	4	Низька	Оранжевий
8	3		
9	2	Дуже низька	Червоний
10	1		

Джерело: розроблено авторами на основі [16]

Примітка: Фактор 1 – зміна туристичного продукту
 Фактор 2 – переорієнтування послуг туризму
 Фактор 3 – туристичні маршрути нового типу
 Фактор 4 – дотримання противірусних заходів та рекомендацій
 Фактор 5 – електронні засоби бронювання та реєстрації
 Фактор 6 – зміна виду транспорту
 Фактор 7 – зміна постачальників
 Фактор 8 – зміна діяльності у цілому
 Фактор 9 – організація онлайн-турів, екскурсій
 Фактор 10 – інше

Рис. 2. Ранжування ефективності факторів пристосування підприємств до функціонування в умовах пандемії

Джерело: розроблено авторами на основі результатів опитування [16]

визнали достатньо дієвим заходом, проте, ураховуючи специфіку функціонування малих готельних підприємств, більш прийнятним виявилось періодичне вологе прибирання приміщень, особливо це стосувалося фойє, коридорів загального користування та дверей. Загалом найбільш неефективним виявилось вимірювання температури, адже воно не повною мірою віддзеркалювало ситуацію саме з вірусом SARS-CoV-2.

Що стосується причин найбільших бізнесових ускладнень: закриття кордонів; відміна транспортних сполучень; скорочення кількості клієнтів, то відміна транспортних сполучень виявилась найважливішою причиною економічного спаду, оскільки відвідувачі/гості/туристи опинилися в ситуації, в якій доступність різноманітних видів транспорту різко скоротилася, у періоди жорсткого локдауну і зовсім впала до нуля. Саме брак транспорту призвів до зниження кількості клієнтів і, як наслідок, до загальної стагнації галузі. Закриття кордонів також було відчутним чинником впливу, проте (рис. 1) переважна більшість туристичних зборів, які зазвичай наповнювали бюджет Закарпатської області,

надходила з внутрішнього туристичного потоку, тому лише окремі підприємства відчули значний дефіцит іноземних відвідувачів.

Після кожного значного спаду настає період, за який економічні показники будуть відновлюватися до докризового рівня. Показники діяльності малих готельних підприємств не є винятком, проте, на думку респондентів, у кожного цей період триватиме різний відрізок часу (рис. 4).

Більшість респондентів дає оптимістичні прогнози і допускає, що період відновлення функціонування бізнесу на докризовому рівні після пандемії становитиме в середньому два-три роки. Найменші підприємства (як виявилось – найоптимістичніші) очікують відновлення клієнтообороту вже через один-два роки, найбільш песимістичні оцінки підприємств передбачають, що на повну реінтеграцію піде понад п'ять років.

На разі точний прогноз надати неможливо, адже на економічну ситуацію впливає величезна кількість чинників на різних рівнях, і такий елемент, як глобальна пандемія, є значним важелем, ефект якого буде відчутним ще невизначений період часу.

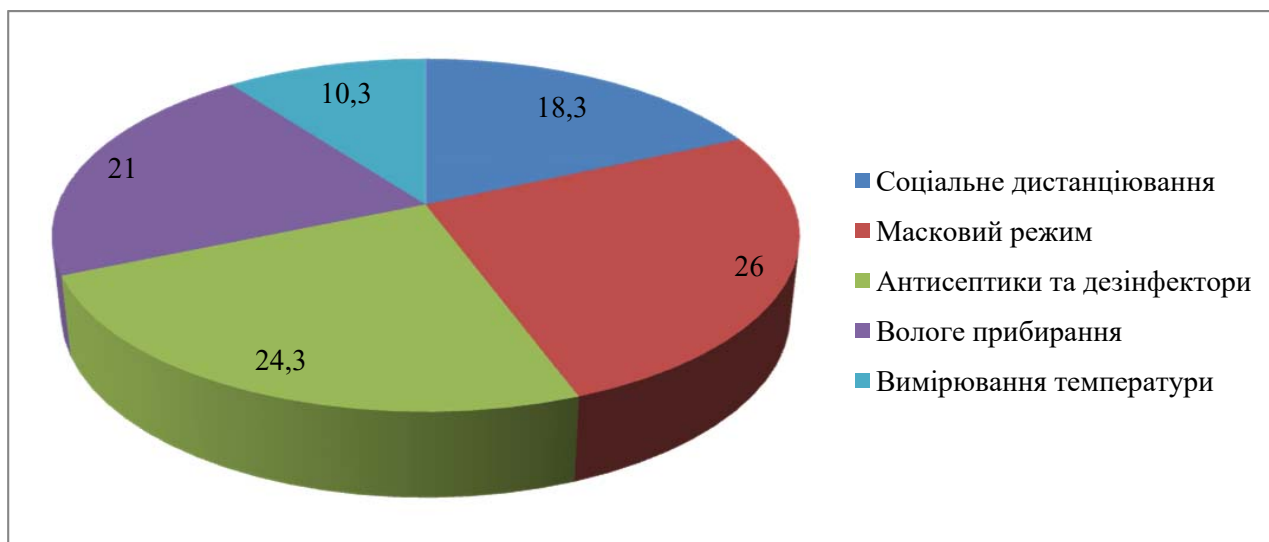

Рис. 3. Співвідношення ефективності заходів щодо запобігання розповсюдженню вірусу, %
Джерело: розроблено авторами на основі результатів опитування [16]

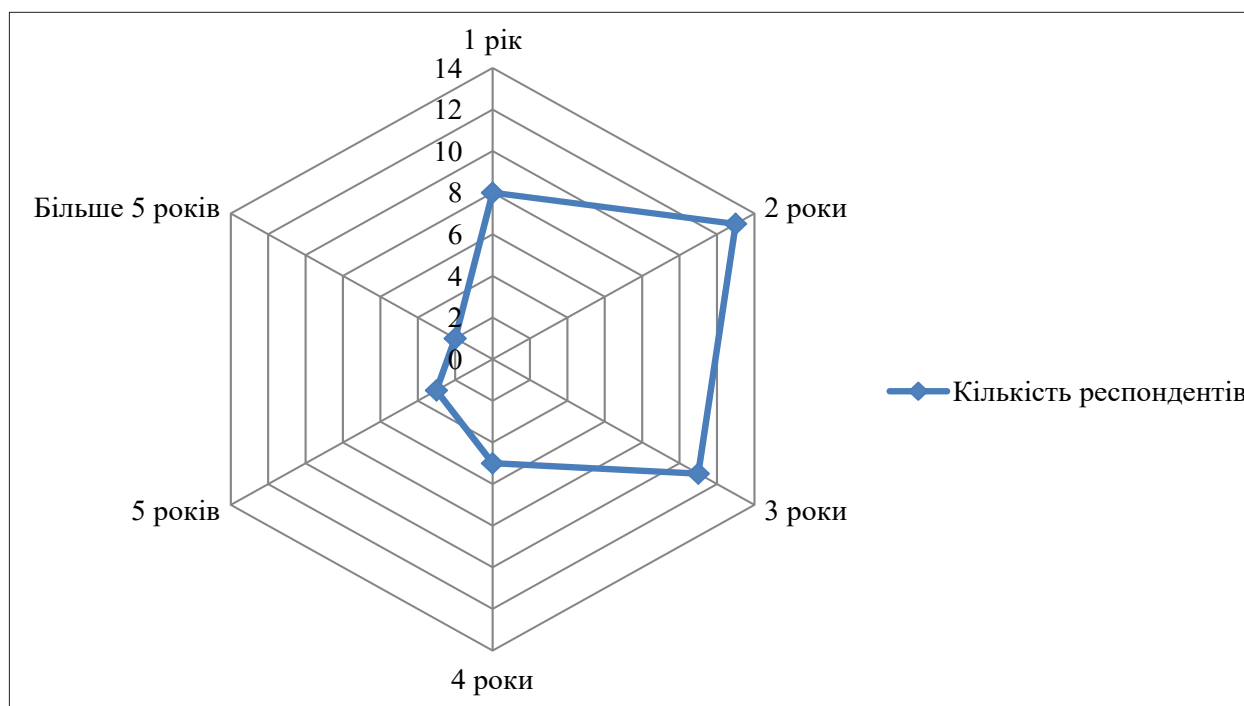

Рис. 4. Пелюсткова діаграма візуалізації періоду відновлення діяльності малих готельних підприємств на докризовому рівні

Джерело: розроблено авторами на основі таблиці [16]

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи вищесказане, беззаперечним фактом є те, що Закарпатська область зазнала відчутного впливу пандемії COVID-19, особливо вразливим виявився сектор туризму та гостинності, який нині потребує значного вливання бюджетних коштів для підтримки та функціонування.

Особливу економічну нішу займають готельні підприємства, й їхня реакція на обмежувальні умови є добрим індикатором пристосувань у цілому, який дає змогу визна-

чити ефективні методи пристосування та запобігання розповсюдженню інфекції.

Найбільш ефективними заходами визнано дотримання протівірусних рекомендацій, зміна туристичного продукту та переорієнтування послуг туризму. Запобігання розповсюдженню інфекції найкраще сприяють масковий режим та регулярне використання антисептиків та дезінфекторів. Головною причиною впливу кризи на діяльність готелів визнано відміну транспортних сполучень, адже саме цей фактор став ключовим в еко-

номічному спади на різних рівнях: світовому, державному, регіональному та локальному.

Терміни відновлення бізнесової сфери до колишніх обсягів респонденти оцінюють у середньому в один-три роки.

У майбутніх дослідженнях варто більш детально розглянути та описати наслідки коронавірусної інфекції та її вплив на функціонування підприємств сфери гостинності як в Україні у цілому, так і на регіональному рівні.

Список використаних джерел:

1. Україна: вплив COVID-19 на економіку і суспільство. *Консенсус-прогноз: бачення постпандемічного розвитку у 2020–2024 рр. очима експертів та молоді* / Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України ; Представництво ЮНІСЕФ в Україні. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/documents/consensus-report> (дата звернення: 19.04.2021).
2. Пандемія COVID-19 та її наслідки у сфері туризму в Україні : спеціальний звіт / Аналітично-дослідницька організація Hotel Destination Consulting (HDC). URL: <http://www.ntoukraine.org/assets/files/EBRD-COVID19-Report-UKR.pdf> (дата звернення: 19.04.2021).
3. Коронавірусна інфекція (COVID-19). Статистика. URL: <https://cutt.ly/WnXgbLS> (дата звернення: 12.04.2021).
4. Лавриненко Л.М., П'ята В.М., Ахметов О.Ю. Вплив пандемії COVID-19 на ринок праці України. *ЛОГОС*. 2020. Vol. 1. С. 43–44. DOI: 10.36074/09.10.2020.v1.11.
5. Джурило А.П. До питання про вплив пандемії COVID-19 на системи освіти. *Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2020: глобалізований простір інновацій* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 28 травня 2020 р. / НАПН України, Ін-т педагогіки НАПН України ; за заг. ред. О.І. Локшиної. Київ ; Біла Церква : Авторитет, 2020. 444 с. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-97763-9-6-2020>.
6. Горбулін В.П., Даник Ю.Г. Національна безпека України: фокус пріоритетів в умовах пандемії. *Вісник Національної академії наук України*. 2020. № 5. С. 3–18.
7. Хаєцька, О.П., Долованюк А.А. Вплив пандемії на платоспроможність населення. *Актуальні проблеми економіки, обліку, фінансів та права: теорія і практика* : зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф., 22 грудня 2020 р. Полтава : ЦФЕНД, 2020. Ч. 1. С. 11–13.
8. Корж Н.В., Онишук Н.В. Вплив пандемії COVID-19 на готельну галузь. *Економічний простір*. 2020. № 156. С. 140–143.
9. Breier, M., Kallmuenzer, A., Clauss, T., Gast, J., Kraus, S., & Tiberius, V. (2021). The role of business model innovation in the hospitality industry during the COVID-19 crisis. *International Journal of Hospitality Management*. № 92 P. 102723. DOI:10.1016/j.ijhm.2020.102723.
10. Gursoy D., Chi C.G. Effects of COVID-19 pandemic on hospitality industry: review of the current situations and a research agenda. 2020. DOI:10.1080/19368623.2020.1788231.
11. Baum T., Hai N.T.T. Hospitality, tourism, human rights and the impact of COVID-19. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*. 2020. DOI:10.1108/IJCHM-03-2020-0242.
12. Kumar A. Disastrous impact of Coronavirus (COVID 19) on Tourism and Hospitality Industry in India. *J. Xi'an Univ. Archit. Technol.* 2020. P. 1–15. DOI: 10.1126/science.abb2762.
13. Туристичні потоки Закарпатської області / Головне управління статистики в Закарпатській області. URL: <http://www.uz.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 24.02.2021).
14. Рекомендації для населення в отношении инфекции, вызванной новым коронавирусом (COVID-19) / Всемирная организация здравоохранения. URL: <https://www.who.int/ru/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/advice-for-public> (дата звернення: 28.02.2021).
15. Детальна інформація про коронавірус COVID-19 / Національна служба здоров'я України. URL: <https://nszu.gov.ua/covid> (дата звернення: 28.02.2021).
16. Зведені результати анкетування ефективності факторів пристосування підприємств до функціонування в умовах пандемії. Внутрішній документ. Ужгород : УжНУ, 2021.

References:

1. Ukraine : vplyv COVID-19 na ekonomiku i suspilstvo [Ukraine: the impact of COVID-19 on the economy and society]. *Konsensus-prohnoz: bachennia postpandemichnoho rozvytku u 2020–2024 rr. ochyma ekspertiv ta molodi*. Ministerstvo rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva Ukrainy; Predstavnytstvo YuNISEF v Ukraini. Available at: <https://www.unicef.org/ukraine/documents/consensus-report> (accessed 19 April 2021).
2. Pandemiia COVID-19 ta yii naslidky u sferi turyzmu v Ukraini : spetsialnyi zvit [The COVID-19 pandemic and its implications for tourism in Ukraine: a special report]. *Analitychno-doslidnytska orhanizatsiia Hotel Destination Consulting (HDC)*. Available at: <http://www.ntoukraine.org/assets/files/EBRD-COVID19-Report-UKR.pdf> (accessed 19 April 2021).
3. Koronavirusna infektsiia (COVID-19) [Coronavirus infection (COVID-19)]. *Statystyka*. Available at: <https://cutt.ly/WnXgbLS> (accessed 12 April 2021).
4. Lavrynenko L.M., Piata V.M., Akhmetov O.Yu. (2020) Vplyv pandemii COVID-19 na rynek pratsi Ukrainy [The impact of the COVID-19 pandemic on the Ukrainian labor market.] *Zb. nauk. prats LОНОС*. Vol. 1, pp. 43–44. DOI: 10.36074/09.10.2020.v1.11
5. Dzhurylo A.P. (2020) Do pytannia pro vplyv pandemii COVID-19 na systemy osvity [On the impact of the COVID-19 pandemic on education systems.]. *Pedahohichna komparatyvistyka i mizhnarodna osvita 2020 : hlobalizovanyi prostir innovatsii* : materialy IV Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Kyiv, 28 travnia 2020 r.). 444 s. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-97763-9-6-2020>.
6. Horbulin V. P., Danyk Yu. H. (2020). Natsionalna bezpeka Ukrainy: fokus priorytetiv v umovakh pandemii [National security of Ukraine: focus of priorities in a pandemic]. *Visnyk Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy*, no. 5, pp. 3–18.
7. Khaietska O.P., Dolovaniuk A.A. (2020) Vplyv pandemii na platospromozhnist naselennia [The impact of the pandemic on the solvency of the population]. *Aktualni problemy ekonomiky, obliku, finansiv ta prava: teoriia i praktyka*: zb. tez dop. Mizhnar. nauk.-prakt. konf. u 2 ch., Ch. 1. P. 11–13. (in Ukrainian)

8. Korzh, N.V., Onyshchuk N.V. (2020) Vplyv pandemii COVID-19 na hotelnu haluz [Impact of the COVID-19 pandemic on the hotel industry]. *Ekonomichnyi prostir*, no. 156, pp. 140–143.
9. Breier M., Kallmuenzer A., Clauss T., Gast J., Kraus S., Tiberius V. (2021) The role of business model innovation in the hospitality industry during the COVID-19 crisis. *International Journal of Hospitality Management*, no. 92, pp. 102723. DOI:10.1016/j.ijhm.2020.102723.
10. Gursoy D., Chi C.G. (2020) Effects of COVID-19 pandemic on hospitality industry: review of the current situations and a research agenda. DOI:10.1080/19368623.2020.1788231.
11. Baum T., Hai N.T.T. (2020) Hospitality, tourism, human rights and the impact of COVID-19. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*. DOI:10.1108/IJCHM-03-2020-0242.
12. Kumar A. (2020) Disastrous impact of Coronavirus (COVID 19) on Tourism and Hospitality Industry in India. J. Xi'an Univ. *Archit. Technol.*, pp. 1–15. DOI: 10.1126/science.abb2762.
13. Turystychni potoky Zakarpatskoi oblasti [Tourist flows of the Transcarpathian region]. Holovne upravlinnia statystyky v Zakarpatskii oblasti. Available at: <http://www.uz.ukrstat.gov.ua/> (accessed 24 February 2021).
14. Rekomendacii dlya naseleniya v otnoshenii infekcii, vyzvannoy novym koronavirusom (COVID-19) [Recommendations for the public regarding infection with the novel coronavirus (COVID-19)]. Vsemirnaya organizaciya zdavoohraneniya. Available at: <https://www.who.int/ru/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/advice-for-public> (accessed 28 February 2021).
15. Detalna informatsiia pro koronavirus COVID-19 [Detailed information about the coronavirus COVID-19]. Natsionalna sluzhba zdorovia Ukrainy. Available at: <https://nszu.gov.ua/covid> (accessed 28 February 2021).
16. Zvedeni rezultaty anketuvannia efektyvnosti faktoriv prystosuvannia pidpriemstv do funktsionuvannia v umovakh pandemii (2021) [Summary results of the survey of the effectiveness of factors of adaptation of enterprises to operate in a pandemic]. Vnutrishnii dokument. Uzhhorod: UzhNU.

**Слава С. С.
Чиняк В. В.**

Ужгородский национальный университет

АСПЕКТЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ОТЕЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ ЗАКАРПАТСКОЙ ОБЛАСТИ В УСЛОВИЯХ ПАНДЕМИИ

Резюме

В статье исследованы общие особенности функционирования и приспособления отельных предприятий Закарпатской области в условиях пандемии. Проанализированы имеющиеся публикации украинских и зарубежных авторов на смежную тематику. Обнаружена динамика распределения туристических потоков в Закарпатской области на протяжении 2000–2019 гг., то есть в докоронавирусный этап, это позволяет выделить основные тенденции, которые доминировали в сфере гостеприимства. На базе анкетного опроса, разработанного и проведенного авторами, сформированы частичные результаты отдельных аспектов научного исследования: рассмотрена и проработана эффективность факторов приспособления, которые применялись предприятиями, создана шкала эффективности факторов приспособления; продемонстрировано соотношение действенности мер предотвращения распространения коронавируса; визуализированы прогнозные периоды восстановления деятельности малых отельных предприятий на докризисном уровне.

Ключевые слова: сектор гостеприимства, малые отельные предприятия, пандемия, факторы приспособления, период восстановления, защитные меры, Закарпатская область.

**Slava Svitlana
Chyniak Vitalia**

Uzhhorod National University

ASPECTS OF FUNCTIONING OF HOTEL ENTERPRISES OF THE TRANSCARPATHIAN REGION IN THE CONDITIONS OF A PANDEMIC

Summary

The general features of functioning and adaptation of hotel enterprises of Zakarpattia region in the conditions of pandemic are investigated in the article. Revealed the issues and relevance of the selected topic, which relate to the impact on global, regional and local economic processes of the fact of the spread of the COVID-19 pandemic. Were analyzed the available publications of Ukrainian and foreign authors on related topics, concerning the vision of the impact of the pandemic on the functioning of the labor market of Ukraine, reaction and adaptation of education systems of different countries to the consequences of lockdown, assessments of the general problems of the hotel industry that have arisen in the process of spreading the global pandemic, the role of business innovation applied by hospitality companies during the COVID-19 crisis. The dynamics of the distribution of tourist flows in the Transcarpathian region during 2000–2019, ie in the pre-coronavirus stage, this allows us to identify the main trends that dominated in the field of hospitality. On the basis of a questionnaire developed and conducted by the authors, the partial results of certain aspects of scientific research are formed. The adaptation factors implemented by hotel enterprises are considered and ranked – from the most successful to the least used (compliance with antivirus measures and recommendations, change of mode of transport, new types of tourist routes, electronic means of booking and registration, organization of online tours, excursions,

etc.), the scale of efficiency of factors of adaptation which is based on an estimation of average value of their usefulness is created. Demonstrated the percentage of effectiveness of measures to prevent the spread of coronavirus (compliance with social distancing, mask regimen, use of disinfectants and antiseptics, wet periodic cleaning, temperature measurement); the main causes of business complications are given; the forecasted periods of recovery of small hotel enterprises at the pre-crisis level are visualized. Relevant conclusions have been drawn from the findings and recommendations are being developed to mitigate the effects of the SARS-CoV-2 pandemic.

Keywords: hospitality sector, small hotel enterprises, pandemic, adaptation factors, recovery period, protective measures, Transcarpathian region.
